

Clip: 1 of 1

પેમેન્ટ બેન્કસથી સિસ્ટમમાં ધરખમ ફેરફાર થશે

230 MN

2020 સુધીમાં ભારતમાં ડિજિટલ બેન્ક ગ્રાહકોની સંખ્યા આટલો થવાનો અંદાજ છે.

300 MN

પેમેન્ટ બેન્ક અસ્તિત્વમાં આવવાથી ડિજિટલ ગ્રાહકોનો બેંક આટલે પહોંચવાનો અંદાજ છે.

50% આટલા ડિજિટલ બેંકિંગ ગ્રાહકો પેમેન્ટ બેન્કોથી લાભુભવ થવા માટે આનુકૂળ છે.

20% આટલા લોકો નેટ એકસેસ કરે છે. **34%** અને તેમાં દર વર્ષે આટલા દરે વૃદ્ધિ થાય છે.

35% ડિજિટલ ગ્રાહકોમાંથી આટલા ટકા ગ્રાહકો મોબાઇલ વોલેટ પણ વાપરે છે. **180%** મોબાઇલ વોલેટમાં વૃદ્ધિનો દર

સ્ત્રોત: બોસ્ટન કન્સલ્ટિંગ ગ્રુપ રિપોર્ટ 2015

તમારા નાણાંમાં હિસ્સો પડાવવા માટે ટૂંક સમયમાં નવા 11 બેંકિંગ એકમો અસ્તિત્વમાં આવશે

પ્રતિ કુલકર્ષા

બેંકિંગ એક્ટરે પેમેન્ટ બેન્કને આવકારી છે, ગ્રાહકો તેના દ્વારા સારી સર્વિસ મેળવી શકશે અને તેમના નાણાકીય વ્યવહારનો અર્થ પણ નીચો રાખી શકશે.

તાજેતરમાં રિઝર્વ બેન્કે પેમેન્ટ બેન્કો પ્રસ્તાવિત કરવા માટે 99 અરજદારોને સૈદ્ધાંતિક મંજૂરી આપી છે. આ બેન્કો ડિપોઝિટ્સ અને રેમિટન્સ સ્વીકારવા જેવી પ્રોડક્ટ્સ અને સર્વિસિસ પૂરી પાડશે, પરંતુ તે લોન નહીં આપી શકે. તેઓ તેમના નેટવર્કના એક્સેસ પોઈન્ટ, બિઝનેસ કોરસપોન્ડન્સ કે બીજા દ્વારા પુરા પાડવામાં આવનારા નેટવર્ક દ્વારા આ સર્વિસ પૂરી પાડશે. તેના લીધે નાણાકીય સમાવેશિતાનો વ્યાપ વધુ વધે તેમ માનવામાં આવે છે. પેમેન્ટ બેન્કો દ્વારા બેંકની સેવા ન મેળવનાર કે નીચી આવકવાળા જુદાને પણ તેનો ફાયદો મળશે. અનર્ડ એન્ડ યંગ ફાઉન્ડાશિયલ સર્વિસિસના નેશનલ હેડ અખિલેર દીવાનજીનું કહેવું છે કે, "તેઓ તમામ ગ્રાહકોને સર્વિસ પૂરી પાડશે. તે ખાસ કરીને યુવાનોને અપીલ કરે છે."

પીએલસીના બેંકિંગ અને ડિપોઝિટ માર્કેટિંગના પાર્ટનર અને લીડર શિન્જીની કુમાર ઉમેરે છે કે, "તેઓ બધા સેગમેન્ટના ગ્રાહકોને ટાર્ગેટ બનાવશે. તેઓ તેમ નહીં કરે તો નહીં નહીં કરી શકે." રિઝર્વ બેન્કનું આ પગલું તેવા સમયે આવ્યું છે જ્યારે ડિજિટલ પેમેન્ટ કે ચુકવણી મોટી છલાંગ મારવા તેમાર છે. બોસ્ટન કન્સલ્ટિંગ ગ્રુપના

અભ્યાસ મુજબ ડિજિટલ બેંકિંગ કસ્ટમર બેંક 2020 સુધીમાં રૂ. 3 કરોડની સપાટી વટાવી જાય તેવી અંભાવના છે અને તે પેમેન્ટ બેન્કો અસ્તિત્વમાં આવવાના લીધે તે 30 કરોડ સુધી પહોંચે તેવી અંભાવના છે. વધુમાં હાલની મેઈનસ્ટ્રીમ બેન્કો અને એકમો પણ પેમેન્ટ પ્રોસેસિંગ સેવા પૂરી પાડે છે, જેણે આ માટેનો આધાર સ્થાપી જ દીધો છે. અડપા ઉપરાંતના ડિજિટલ બેંકિંગ ગ્રાહકોનું કહેવું છે કે તેઓ પેમેન્ટ બેન્કો લોન્ચ થયા પછી તેને એક વખત અજમાવી જોવા માંગે છે. અહીં તમે જે પ્રકારના નાણાકીય વ્યવહારો કરો છો તેના પર કેવી રીતે અસર પડે છે તે જોઈએ.

નીચો સોદાકીય ખર્ચ:

પેમેન્ટ બેન્કો વર્તમાન બેંકિંગ સિસ્ટમને પૂરક હોવાનું માનવામાં આવે છે. તેમાં પણ સ્પર્ધા વધતાં બેન્કોએ તેમની સેવાઓની ધાર વધુ તીવ્ર બનાવવી પડશે. આમાં મંજૂરી મેળવનારા યુવા એકમો સારી નાણાકીય કમતાવાળા હોવાનું મનાય છે ત્યારે તેમને સોદાકીય કે નાણાકીય વ્યવહારનો અર્થ નીચો જાય તેવી આશા રાખી શકો છો. "લગભગ શૂન્ય ફી જેટલી સંભાવના સુધી આ વ્યવહારો જઈ શકે છે." એમ કુમારનું કહેવું છે. આજે લગભગ બધી બેન્કોમાં ફીનું માણખું એક્સમાન છે, પરંતુ ટ્રેક રેકોર્ડ ધરાવે છે. "નવી બેન્કો ટેકનોલોજીથી સોલ્યુશન્સનો અમલ કરે તેવી સંભાવના છે, તેથી

ઈકરાના ફાઉન્ડાશિયલ સેક્ટર રેડિંગ્સના ગ્રુપ

હેડ વિભા બત્રા આ અંગે ચેતવણીજનક સૂર ઉઠાવે છે: "વિવિધ બેન્કોના ચાર્જિસ મહદંશે નિયંત્રિત છે. હવે પેમેન્ટ બેન્કો આ સ્થિતિમાં સોદાકીય અર્થમાં ઘટાડો કરવામાં કેવી રીતે સક્ષમ રહે છે તે જોવાનું છે.

સારા સર્વિસ સ્ટાન્ડર્ડ્સ:

પેમેન્ટ બેન્કો વચ્ચે ભારે સ્પર્ધા થશે જેનો વ્યાપ બીજી બેન્કો કરતાં વધારે હોવાનું મનાય છે અને આથી તે ગ્રાહકોની બદલાતી જતી જરૂરિયાતને પ્રતિસાદ આપવા માટે વધારે સારી સ્થિતિમાં હશે. તેના લીધે હાલની બેન્કોએ પણ સારી સેવા પૂરી પાડવી પડશે. બેન્કો અમલદારશાહીભર્યા અભિગમ દાખવશે તો ગ્રાહકો તેને બદલતાં નહીં અચકાચ. ઉદાહરણ તરીકે કેટલીક બેન્કો તેમનો આતાપારક લાંબા સમયથી ગ્રાહક હોવા છતાં પણ ડિમાન્ડ ડ્રાફ્ટ જારી કરવા માટે ચેક પેમેન્ટ પર ભાર મૂકે છે. "નવી બેન્કોના પ્રવેશ માટે આ બધી બાબતો સારો આધાર બનશે." એમ કુમારનું કહેવું છે.

ટેકનોલોજીની મોટી ભૂમિકા:

વોડાફોન એમ-પેસા, એરટેલ મની અને ફિનો પેટેક જેવા કેટલાક એકમોને પેમેન્ટ બેન્કની મંજૂરી મળી છે, તેઓ મોબાઇલ આધારિત સેવાની સાથે ટેકનોલોજીથી પેમેન્ટ પ્રોસેસિંગ સર્વિસિસનો ટ્રેક રેકોર્ડ ધરાવે છે. "નવી બેન્કો ટેકનોલોજીથી સોલ્યુશન્સનો અમલ કરે તેવી સંભાવના છે, તેથી

ટ્રાન્ઝેક્શનનો સમય ઘટશે. તેના લીધે ગ્રાહકોને વોકડ વપરાશમાં ઘટાડો કરવામાં પણ મદદ મળશે." એમ દીવાનજીનું કહેવું છે.

નવીનતા:

પેમેન્ટ બેન્કોએ પ્રસ્તાવિત બેન્કો સાથે સ્પર્ધા કરવાની હોવાથી પેમેન્ટ બેન્ક સ્વાભાવિક રીતે

પોતાને તેના કરતાં અલગ પાડીને સ્પર્ધામાં રહેવા માંગશે. કુમાર માને છે કે તેના લીધે પ્રોડક્ટ સંરચના અને સર્વિસિસના અભાવમાં જ પરમુખથી પરિવર્તન આવશે. "તેઓ ગ્રાહકના સંદર્ભમાં વિચારવાનું ચાલુ કરશે." એમ તેમણે જણાવ્યું છે.

વ્યાપક નેટવર્ક:

પેમેન્ટ બેન્ક સ્થાપવા મંજૂરી અપાઈ છે તેવી કેટલીક કંપનીઓ ભૌતિક કે ડિજિટલ ભેત્રે મજબૂત હાજરી ધરાવે છે. ઉદાહરણ તરીકે ઈન્ડિયા પોસ્ટ, પેટીએમ, ફિનો પેટેક અને ચોલામંડલમ ડિજિટલ સર્વિસિસ વિશાળ ગ્રાહક આધાર ધરાવે છે. "કેટલાક એકમો તેમના વર્તમાન નેટવર્કની તાકાતને સિવરેજ કરવામાં સમર્થ નીવડશે, તેના લીધે બેંકિંગ સર્વિસિસની એક્સેસિબિલિટીમાં ઘણું સુધારો થશે." એમ દીવાનજી જણાવે છે.

RBAએ જે કંપનીઓને પેમેન્ટ બેન્કનું લાયસન્સ આપ્યું છે તેમની માહિતી...

ટપાલ વિભાગ	ફિલાચન્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ	આઈવલ મિરલા નુવો	વોડાફોન એમ-પેસા	એરટેલ એમ-કોમર્સ	ટેક મહિન્દ્રા
સન ફાર્માના દિલિપ સંઘવી	પેટીએમના વિવેક શેખર શર્મા	ચોલામંડલમ ડિજિટલ સર્વિસિસ	ફાઇનો પેટેક	NSDL	